

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/43743,Wojewodzkie-Przedsiębiorstwo-Komunikacji-Miejskiej-w-Szczecinie.html>
19.05.2024, 12:41

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Szczecinie

Hasło wydrukowane w **Tom V**

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Szczecinie, zakład zajmujący się miejską komunikacją tramwajową oraz autobusową w Szczecinie w latach 1976–1991, z siedzibą przy ul. Klonowica, z oddziałami w Stargardzie Szczecińskim oraz w Świnoujściu, wcześniej Tramwaje i Autobusy Miasta Szczecina (1945–1950), Miejskie Zakłady Komunikacyjne (1951–1952), Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne (1952–1975). 1976 WPKM zatrudniało 3236 pracowników, 1977: 3152 osób. Kolejne lata przyniosły stały wzrost zatrudnienia. 1983 w przedsiębiorstwie pracowało 3806 osób. W następnych latach zatrudnienie regularnie malało, 1991 WPKM zatrudniało 3360 osób. 25 VI 1976 kilkugodzinny strajk podjęło 186 (na 206) pracowników Wydz. Centralnych Warsztatów WPKM przy ul. Klonowica 5 w Szczecinie. Za udział w proteście zwolniono 15 osób. Była wśród nich magazynierka Monika Załęska, której przedstawiono wypowiedzenie za próbę zorganizowania petycji w obronie innych zwalnianych. W II poł. lat 70. w zakładzie rozprawdzano niezależną prasę, kilku pracowników współpracowało z Wolnymi Związkami Zawodowymi Pomorza Zachodniego: m.in. Bronisław Modrzejewski był jednym z członków ich Komitetu Założycielskiego. Radcowie prawni przedsiębiorstwa Andrzej Milczanowski i Jerzy Zimowski w latach 1978–1980 utrzymywali kontakty z Komitetem Samoobrony Społecznej „KOR”. 19 VIII 1980 wczesnym rankiem z inicjatywy kierowców Jana Nowaka oraz Józefa Ignora w zajezdniach autobusowych przy ul. Klonowica oraz w dzielnicy Szczecin-Dąbie rozpoczął się strajk, pojazdy nie wyjechały na trasy. Zawiązany został 20-osobowy komitet strajkowy, na którego czele stanął J. Nowak, dysponujący listą postulatów,

przygotowaną wcześniej przy wsparciu A. Milczanowskiego i J. Zimowskiego (nanesiono na nie tylko niewielkie poprawki). KS wysłał przedstawicieli do pozostałych zajezdni w mieście, które jeszcze tego samego dnia przyłączyły się do strajku: do godz. 19.00 z tras zjechały wszystkie tramwaje, stanęła cała komunikacja miejska w Szczecinie. Również 19 VIII 1980 przedstawiciele WPKM udali się do Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego, gdzie na czele reprezentacji przedsiębiorstwa pozostał J. Nowak, który wszedł w skład Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz brał udział w negocjacjach z władzami. Po podpisaniu porozumienia 30 VIII pracownicy WPKM od razu przystąpili do pracy, strajk nie został jednak formalnie zakończony, tylko warunkowo zawieszony z za[1]łożeniem, iż protest zostanie wznowiony w przypadku niepodpisania porozumienia w Gdańsku, co nastąpiło 31 VIII. Liderami strajku sierpniowego w WPKM oprócz J. Nowaka i J. Ignora byli: Mieczysław Lisowski, Henryk Forczmański, Andrzej Białoszewski, A. Milczanowski oraz J. Zimowski. Dwaj ostatni byli redaktorami powielanego na terenie zakładu biuletynu strajkowego „Tramwajarz”. Do Komisji Zakładowej nowego związku zawodowego (pocz. funkcjonującego bez nazwy jako „samorządny związek zawodowy”) wybranej we IX 1980 weszli: J. Nowak jako przew. (VI 1981 zastąpił go Józef Ignor, X 1981 po rezygnacji Ignora przewodniczącym został Wiktor Kujot), jako członkowie prezydium: Hieronim Warszachowski, Wiesław Żmuda, Iwona Pilaszkiewicz, Janusz Białyzewski, jako członkowie: Józef Kępa, Stanisław Kudła, Walentyna Stempka. Od IX J. Nowak został członkiem Prezydium Międzyzakładowej Komisji Robotniczej, zaś 5 VI 1981 został wybrany do Prezydium Zarządu Regionu „S” Pomorze Zachodnie, był także delegatem na I KZD w Gdańsku. Delegatami WPKM na I Walne Zebranie Delegatów „S” Pomorza Zachodniego w VI 1981 byli: Janusz Białyzewski, Józef Kępa, Stanisław Kudła, Jan Nowak, Walentyna Stempka, Wiesław Żmuda. 1980–1981 A. Milczanowski i J. Zimowski byli doradcami prawnymi MKR/ZR „S” Pomorza Zachodniego. 1981 KZ „S” WPKM upominała się o podwyżki płac i poprawę warunków pracy załogi. Po 13 XII 1981 strajk w przedsiębiorstwie. Protest szybko rozbity poprzez działania wojskowo-milicyjne. Wielu pracowników WPKM

internowanych, wśród nich J. Nowak, B. Modrzejewski, J. Zimowski (13 XII 1981), Henryk Łukasik (27 VIII 1982 za związku z podziemną Radą Koordynacyjną Regionalnego Komitetu Strajkowego), zaś A. Milczanowski został aresztowany i skazany na 5 lat więzienia za organizację i kierowanie strajkiem w Stoczni Szczecińskiej im. A. Warskiego. Pracownicy WPKM zaangażowali się w organizację opozycyjnego podziemia. Po 13 XII 1981 w zakładzie powstała Tajna Komisja Zakładowa „S”, w skład której weszli: przewodniczący Mieczysław Lisowski/Józef Ignor, członkowie: Grzegorz Animucki, Bogdan Arczewski, Grzegorz Bieliński, Andrzej Bogusławski, Wiesław Dętka, Wojciech Dyksa, Henryk Gmur, Jerzy Góra, Tadeusz Gruca, Mirosław Kędzierski, Andrzej Kudła, Bogdan Leśniewski, Marian Lis, Henryk Łukasik, Stanisław Mysiorski, Jan Pyś, Ryszard Reformost, Roman Samplawski, Bogdan Słotała, Andrzej Szendel, Jan Sowa, Piotr Sztejter, Kazimierz Szwabisz, Zbigniew Świerczyński, Kazimierz Toruński, Krzysztof Witek, Jan Twardowski, Romuald Ziółkowski. VII 1984 M. Lisowski jako przedstawiciel przedsiębiorstwa wszedł w skład podziemnej Rady Koordynacyjnej „S” Regionu Pomorza Zachodniego (znaleźli się w niej także byli radcy prawni WPKM: J. Zimowski oraz, jako jej przewodniczący, A. Milczanowski). Od 1985 w zakładzie rozpoczęto wydawanie nielegalnego pisma „Termit” (wychodziło do 1989). Pracownicy WPKM włączyli się do zainicjowanej pod koniec 1986 przez Stanisława Możejkę ze Świnoujścia akcji tworzenia komitetów założycielskich „S” w zakładach pracy. KZ „S” Pracowników WPKM w Szczecinie 7 IX 1987 złożył do Sądu Wojewódzkiego wnioski o rejestrację. Podpisy pod nim złożyli: J. Ignor, Stanisław Mysiorski, Andrzej Szendel, Marian Lis, Ryszard Reformost, Kazimierz Trenda, Jan Twardowski, Jerzy Góra, Wojciech Dyksa i Tadeusz Gruza (wszyscy byli pracownikami zajezdni autobusowej w Dąbiu). Sąd odmówił rejestracji, w zw. z czym wniesiono rewizję do Sądu Najwyższego w Warszawie, która również została oddalona. 5 V 1988, na wieść o strajkach w innych częściach kraju, m.in. w Nowej Hucie i w Gdańsku, zastrajkowały zajezdnie autobusowe w Dąbiu oraz w Policach, jako podstawowy postulat wysunięte zostało żądanie podwyżek płac. Strajk stłumiony przez milicję, zaś przywódcy strajkowi, J. Ignor oraz

Romuald Ziółkowski, zostali dyscyplinarnie zwolnieni (niewiele późn., mimo iż nie podpisano żadnego porozumienia, dyrektor WPKM Andrzej Anczykowski zgodził się na podwyżki, aby zapobiec dalszym niepokojom). 22 VI 1988 w obronie J. Ignora i R. Ziółkowskiego zastrajkowały wszystkie trzy zajezdnie autobusowe należące do WPKM w Szczecinie. W skład komitetów strajkowych weszli: H. Łukasik, Andrzej Kudła, Piotr Szejter, A. Szendel (zajezdnia w Szczecinie-Dąbiu), Kazimierz Szwabis, Andrzej Bogusławski, Kazimierz Toruński, Krzysztof Witek (zajezdnia przy ul. Klonowica), Jan Pyś, Bogdan Leśniewski, Zbigniew Świerzyński (zajezdnia w Policach). Na skutek protestu Ignor i Ziółkowski zostali przywrócenii do pracy. 18 VIII 1988 na znak solidarności ze strajkującymi już od kilkunastu godzin szczecińskimi portowcami w WPKM rozpoczął się kolejny protest. Do jego wybuchu doprowadził na prośbę A. Milczanowskiego M. Lisowski (wówczas już emeryt, wciąż cieszył się wśród pracowników komunikacji miejskiej w Szczecinie ogromnym autorytetem, był także jednym z inicjatorów dwóch wcześniejszych protestów, doradzał komitetom strajkowym). Ponownie stanęły wszystkie zajezdnie autobusowe (18 VIII) oraz 2 (z 3) zajezdnie tramwajowe (19 VIII). Przywódcami strajków byli: R. Ziółkowski, A. Kudła (zajezdnia w Dąbiu), B. Leśniewski, J. Pyś (w Policach), K. Toruński (przy ul. Klonowica), Mirosław Kędzierski (na Niemierzynie) oraz Bogdan Arczewski (na Golecinie). 18 VIII 1988 do Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego jako przedstawiciele WPKM weszli J. Ignor (jako wiceprzewodniczący) oraz A. Milczanowski (choć nie był już wtedy pracownikiem przedsiębiorstwa, został poproszony przez jego pracowników o ich reprezentację). Dyrektor A. Anczykowski pocz. nie zgodził się na podjęcie negocjacji ze strajkującymi i oświadczył, że rozwiązuje przedsiębiorstwo. 22 VIII siły milicyjne rozbiły strajki w 2 zajezdniach tramwajowych oraz w zajezdni autobusowej w Policach. 24 VIII rozwiązanie siłowe zastosowano w zajezdni przy ul. Klonowica. 31 VIII A. Anczykowski zgodził się na przystąpienie do rozmów. 3 IX o godz. 10.00 strajk w WPKM został przerwany na wezwanie MKS bez dokonania ostatecznych ustaleń z władzami zakładu, które po wezwaniu Lecha Wałęsy do zakończenia strajków usztywniły swoje stanowisko w kwestii podwyżek

oraz zapłaty za czas protestu. Po przekształceniu MKS w Międzyzakładowy Komitet Organizacyjny „S” Regionu Pomorza Zachodniego we IX 1988 w jego składzie pozostali J. Ignor jako wiceprzew. oraz A. Milczanowski jako sekretarz. 11 XI do MKO z innymi członkami podziemnej Rady Koordynacyjnej „S” Regionu Pomorza Zachodniego dołączył M. Lisowski. 18 X 1988 Komitet Organizacyjny „S” Pracowników WPKM w Szczecinie złożył wniosek o rejestrację w Sądzie Wojewódzkim i został zarejestrowany przy MKO. 17 IV 1989, po rejestracji „S”, WPKM było drugim pod względem liczby członków zw. zaw. w Szczecinie (do „S” należało ponad 2 tys. pracowników przedsiębiorstwa). 30 IV 1991 WPKM podzielone na 3 samodzielne przedsiębiorstwa: w Szczecinie, w Stargardzie Szczecińskim oraz w Świnoujściu. 1 VIII 1991 przedsiębiorstwo szczecińskie przekształcone w zakład budżetowy pn. Miejski Zakład Komunikacyjny, w następnych latach podlegało dalszym zmianom. Obecnie jest częścią Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie.

Michał Siedziako

[Region Pomorze Zachodnie, Szczecin](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)